

LIETUVOS BANKAS

INFORMACIJA APIE BANKŲ VEIKLĄ 2012 M. TREČIAJĄ KETVIRTĮ

Trečiąjį ketvirtį šalies bankų sistemos¹ vystymosi tendencijos nepasikeitė: didėjo paskolų portfelis, augo indėlių apimtis, gerėjo pelningumo rodikliai, paskolų portfelio kokybė reikšmingai nekito.

Pirmuosius du ketvirčius mažėjęs, trečiąjį ketvirtį bankų turtas padidėjo 0,5 proc. ir 2012 m. spalio 1 d. sudarė 76,9 mlrd. Lt.

Didžiąją turto dalį sudarantis paskolų portfelis jau antrą ketvirtį iš eilės auga – trečiąjį ketvirtį, labiausiai dėl privačių įmonių kreditavimo, padidėjo 97,5 mln. Lt. Daugiau kaip 0,3 mlrd. Lt išaugę kreditavimo įsipareigojimai verslo klientams rodo, kad šio segmento paskolų portfelio augimas turėtų tęstis ir ketvirtąjį ketvirtį.

Bankų investicijos į skolos vertybinius popierius per ketvirtį padidėjo 0,3 mlrd. Lt ir 2012 m. spalio 1 d. sudarė beveik 5,7 mlrd. Lt. Šį padidėjimą daugiausia lėmė beveik 252 mln. Lt išaugusios investicijos į Lietuvos Respublikos Vyriausybės vertybinius popierius, sudarančios daugiau kaip pusę viso skolos vertybinių popierių portfelio.

Indėliai bankuose padidėjo 0,8 mlrd. Lt, iš jų labiausiai augo įmonių lėšos – 0,6 mlrd. Lt. Svarbiausias bankų finansavimosi šaltinis – gyventojų indėliai – po anksčiau vyravusių augimo tendencijų trečiąjį ketvirtį sumažėjo 0,4 proc., arba 113 mln. Lt. Tai sietina su gegužės mėn. Lietuvos Respublikos Vyriausybės per bankus pradėtų platinti taupymo lakštų populiarumu (iki spalio 1 d. šių lakštų buvo išplatinta už daugiau kaip 350 mln. Lt). Bankų sistemoje vyraujant itin žemoms palūkanų normoms, indėlininkai turi investavimo alternatyvą – įsigyja taupymo lakštų.

Grynieji įsipareigojimai patronuojantiems bankams per ketvirtį išaugo 0,6 mlrd. Lt.

Bankų sistemos kai kurių veiklos rodiklių kaita

Eil. Nr.	Rodiklio pavadinimas	Suma 2012-01-01, mln. Lt	Suma 2012-04-01, mln. Lt	Suma 2012-07-01, mln. Lt	Suma 2012-10-01, mln. Lt	Pokytis per 2012 m. III ketv., proc.	Pokytis per 2012 m. 9 mėn., proc.
1.	Turtas	78 970,6	77 165,4	76 525,1	76 945,0	0,5	-2,6
2.	Skolos vertybiniai popieriai	5 664,1	5 714,6	5 340,5	5 674,1	6,2	0,2
3.	Klientams suteiktos paskolos	54 009,4	53 689,9	54 210,7	54 308,2	0,2	0,6
3.1.	Privačioms įmonėms	25 114,9	24 936,1	25 449,1	25 813,2	1,4	2,8
3.2.	Finansų institucijoms	2 152,6	2 234,0	2 378,7	2 146,0	-9,8	-0,3
3.3.	Fiziniais asmenims	23 499,1	23 302,4	23 172,0	23 068,0	-0,4	-1,8
3.3.1.	Būsto paskolos	19 555,1	19 420,4	19 368,3	19 341,3	-0,1	-1,1
4.	Paskolų vertės sumažėjimas	3 980,9	3 923,0	3 821,1	3 649,3	-4,5	-8,3
4.1.	Paskolų vertės sumažėjimo ir suteiktų paskolų santykis, proc.	6,9	6,8	6,6	6,3	-	-
5.	Indėliai ir akreditavimai	43 174,1	43 260,7	44 095,0	44 867,7	1,8	3,9
5.1.	Privačių įmonių	14 246,5	13 807,1	13 625,7	14 193,6	4,2	-0,4
5.2.	Finansų institucijų	1 263,0	1 053,4	1 117,3	1 066,7	-4,5	-15,5
5.3.	Fizinių asmenų	25 128,6	25 198,8	26 151,2	26 037,7	-0,4	3,6
6.	Akcininkų nuosavybė	6 854,1	6 915,3	7 066,3	7 275,3	3,0	6,1
7.	Einamųjų metų pelnas (nuostolis)	1 116,2	144,6	297,9	483,9	-	-

BANKŲ PASKOLŲ PORTFELIS

2012 m. trečiojo ketvirčio pabaigoje veikiančių bankų paskolų portfelis sudarė 54,3 mlrd. Lt ir prilygo 2007 m. paskolų portfeliui. Jau antrąjį ketvirtį iš eilės bankai didino paskolų portfelį kredituodami verslo klientus. Būsto

¹ Sąvoka „bankų sistema“ apima visus nagrinėjamu laikotarpiu veikusius šalies komercinius bankus ir užsienio bankų filialus. Šiuo metu Lietuvos banko išduotą licenciją vykdyti veiklą Lietuvoje turi aštuoni komerciniai bankai ir dvylika užsienio bankų filialų, tačiau *Pohjola Bank plc* Lietuvos filialas veiklos dar nevykdo, o trys užsienio bankų filialai yra gavę Lietuvos banko valdybos leidimus nutraukti veiklą (*EA fjarfestingarfelag hf.* filialas, *MP Banki hf.* filialas Baltijos šalyse, *Allied Irish Banks, p.l.c.* Lietuvos filialas).

paskolų portfelis šiemet mažta, tačiau sumažėjimas nėra reikšmingas.

Bankų specialieji atidėjiniai trečiąjį ketvirtį sumažėjo 171,8 mln. Lt, arba 4,5 proc., ir 2012 m. spalio 1 d. sudarė 3,6 mlrd. Lt. Kaip ir pirmąjį pusmetį, atidėjiniai mažėjo todėl, kad bankai nusprendė nurašyti neveiksnius paskolas.

Paskolų portfelio kokybė trečiąjį ketvirtį reikšmingai nekito. Specialiųjų atidėjinių ir paskolų portfelio santykis baigiantis ketvirčiui sudarė 6,3 proc. Geriausia buvo būsto paskolų kokybė – joms buvo sudaryta 3,2 proc. specialiųjų atidėjinių. Vartojimo paskolų kokybė prasta – joms sudaryta 11 proc. specialiųjų atidėjinių. Kiti paskolų portfelio kokybę apibūdinantys rodikliai 2012 m. spalio 1 d. buvo tokie: ilgiau kaip 60 dienų uždelstų, bet nenuvertėjusių paskolų ir paskolų portfelio santykis sudarė 3 proc., o neveiksnių paskolų ir paskolų portfelio santykis – 15,8 proc.

Bendrovių, kurioms per šių metų devynis mėnesius buvo iškeltos bankroto ar restruktūrizavimo bylos, įsipareigojimai bankams sudarė 125,6 mln. Lt, o 2011 m. tuo pačiu laikotarpiu – 702,3 mln. Lt.

VEIKLOS RIZIKĄ RIBOJANČIŲ NORMATYVŲ VYKDYMAS

Bankams dirbant pelningai, akcininkų nuosavybė 2012 m. trečiąjį ketvirtį padidėjo 164 mln. Lt, arba 2,3 proc., ir 2012 m. spalio 1 d. sudarė 7,2 mlrd. Lt. Trečiąjį ketvirtį bankai nedidino įstatinio kapitalo, todėl jis nepakito ir sudarė 4,3 mlrd. Lt. Didžiąją kapitalo dalį (87,5 %) valdė užsienio investuotojai (daugiausia Skandinavijos šalių bankai).

2012 m. spalio 1 d. visi bankai vykdė nustatytus riziką ribojančius normatyvus.

Kapitalo pakankamumo rodiklis 2012 m. trečiąjį ketvirtį šiek tiek padidėjo ir 2012 m. spalio 1 d. sudarė 14,8 proc. Šį pokytį labiausiai lėmė kapitalo poreikis, kurį dėl sumažėjusios atvirosios pozicijos užsienio valiuta bankai apskaičiavo 2,8 proc. mažesnį. Visas bankų sistemos kapitalo poreikis rizikų poveikiui amortizuoti spalio 1 d. sudarė 3,7 mlrd. Lt. Kapitalas kredito rizikai amortizuoti sudarė didžiausią kapitalo poreikio dalį – 2,9 mlrd. Lt. Kapitalas rinkos rizikai ir operacinei rizikai amortizuoti sudarė atitinkamai 0,6 ir 0,2 mlrd. Lt. Bankų sektoriaus kapitalo bazė, naudojama skaičiuojant kapitalo pakankamumo normatyvą, 2012 m. spalio 1 d. buvo 6,6 mlrd. Lt.

Maksimalios atvirosios pozicijos užsienio valiuta ir tauriaisiais metalais normatyvas 2012 m. spalio 1 d. sudarė 0,51 proc. bankų kapitalo

Likvidumo rodiklis trečiąjį ketvirtį padidėjo 1 proc. punktu ir sudarė 40,79 proc., ir buvo daugiau kaip 10 proc. punktų didesnis, nei reikalaujama.

2012 m. spalio 1 d. duomenimis, bankų sistemoje buvo pakankama likvidumo atsarga, skirta finansavimo spragai padengti: bankų likvidumo atsarga sudarė 17,7 mlrd. Lt, o grynoji finansavimo spraga – 6,6 mlrd. Lt. Taigi bankai buvo suformavę beveik 2,7 karto didesnę likvidžių lėšų atsargą, nei reikalaujama.

PELNINGUMAS IR VEIKLOS EFEKTYVUMAS

2012 m. sausio–rugsėjo mėn. bankai uždirbo 483,9 mln. Lt pelno – trečdaliu mažiau negu per atitinkamą 2011 m. laikotarpį. Pelno mažėjimą daugiausia lėmė specialieji atidėjiniai paskoloms. Bankų veiklos rezultatas iki mokesčių, vertės sumažėjimo ir atidėjinių per šių metų devynis mėnesius buvo beveik 4 proc. didesnis, palyginti su atitinkamu praėjusių metų laikotarpiu².

Pagal pelningumą trečiasis ketvirtis buvo sėkmingiausias bankams – šį ketvirtį bankai uždirbo 185,9 mln. Lt (daugiau kaip penktadaliu daugiau negu per pirmąjį ir antrąjį ketvirčius).

Šiais metais pelningai dirba šeši bankai ir šeši užsienio bankų filialai, nuostolingai – du bankai ir du užsienio bankų filialai. Trijų ketvirčių rezultatu bankų sistemoje išsiskiria AB Ūkio bankas. Kaip jau skelbta, suformavęs specialiuosius atidėjinius paskoloms bankas šiemet patyrė 47,8 mln. Lt nuostolių.

Pagrindinės bankų pajamos – grynosios palūkanų pajamos – per 2012 m. devynis mėnesius, palyginti su praėjusių metų atitinkamu laikotarpiu, sumažėjo 71,3 mln. Lt (7,3 %) – iki 901,9 mln. Lt. Grynujų palūkaninių pajamų mažėjimą iš esmės lėmė kiek daugiau kaip 150 mln. Lt kritusios palūkanų pajamos iš paskolų portfelio, o bankų palūkanų išlaidos nors ir mažėjo, bet ne tokia apimtimi, kaip krito palūkanų pajamos. Apskritai bankams žemų palūkanų normų aplinka pelningumo požiūriu nėra palanki, nes bankų turtas ir įsipareigojimai šiuo metu yra taip subalansuo-

² Vertinant 2011 m. trijų ketvirčių bankų veiklos pajamas ir išlaidas, neįtrauktas AB bankas SNORAS.

ti, kad bankų grynosios palūkanų pajamos mažėja palūkanų normoms krintant ir, atvirkščiai – grynosios palūkanų pajamos didėja palūkanų normoms rinkoje augant.

Po AB banko SNORAS bankroto buvę šio banko klientai pradėjo naudotis kitų bankų paslaugomis, todėl per šių metų devynis mėnesius, palyginti su praėjusių metų atitinkamu laikotarpiu (kai AB bankas SNORAS dar veikė), daugelyje bankų grynosios paslaugų ir komisinių pajamos ūgtelėjo (vidutiniškai 9,5 %) ir sudarė 473,9 mln. Lt. Tačiau apskritai bankų klientai per 2012 m. devynis mėnesius už naudojimąsi bankų paslaugomis sumokėjo beveik 3 proc. mažiau komisinių negu per atitinkamą laikotarpį prieš metus.

Šių metų sausio–rugsėjo mėn. bankai reikšmingai pagerino veiklos rezultataų vykdydami prekybinę ir kitą finansinę veiklą: palyginti su praėjusių metų atitinkamu laikotarpiu, jis išaugo dvigubai – iki 160 mln. Lt.

Šiais metais per devynis mėnesius bankai dėl turto (daugiausia paskolų) vertės sumažėjimo patyrė 145,1 mln. Lt išlaidų, o praėjusiais metais per tą patį laikotarpį dėl iš dalies atkurtos paskolų vertės buvo gavę beveik 90 mln. Lt pajamų.

Operacinės išlaidos bankuose per 2012 m. pirmuosius devynis mėnesius, palyginti su 2011 m. atitinkamu laikotarpiu, ūgtelėjo 4,5 proc., tačiau šį augimą iš esmės lėmė viename iš bankų diegiant naują bankinę informacinę sistemą padidėjusios operacinės išlaidos. Daugelyje bankų operacinės išlaidos šiais metais buvo labai panašaus lygio kaip ir praėjusiais metais.

Bankų veiklos efektyvumą apibūdinantis išlaidų ir pajamų santykis spalio 1 d. sudarė 55,5 proc. – per metus pagerėjo 2 proc. punktais. Spalio 1 d. duomenimis, metinis bankų sektoriaus turto grąžos rodiklis sudarė 0,84 proc., nuosavybės grąžos – 6,9 proc.

Grynoji palūkanų marža, rodanti skirtumą tarp palūkanų, kurias bankai gauna už investuotą turtą, ir palūkanų, kurias bankai moka savo kreditoriams, šiais metais faktiškai nekito ir spalio 1 d. sudarė 1,5 proc.